

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – I L T E R

Zápis z konstitutivního zasedání ČNK pro I L T E R dne 7. září 2017 v Brně, Mendelova univerzita, Zemědělská 3

Přítomni: D. Adam, K. Fajmon, R. Hédli, J. Hruška, K. Chobot, J. Dušek, E. Jelínková, I. Kholová, P. Krám, J. Kulhavý, F. Oulehle, L. Purchart, J. Schlaghamerský, J. Suhomel, M. Šorf, O. Vindušková, J. Vrba, T. Vrška; R. Kopp a M. Marek (hosté).

Omluveni: J. Frouz, Z. Křenová, V. Novotný, M. Svoboda, M. Tesař, P. Znachor.

1. Zahájení, návrh programu zasedání

L. Purchart přivítal přítomné jménem Ústavu ekologie lesa LDF MENDELU. J. Vrba zahájil jednání, omluvil J. Hrušku z dopoledního jednání a navrhl možné úpravy programu. Členové ČNK rozhodli o dodržení naplánovaného pořadí bodů.

2. Návrh nové organizační struktury CZ-LTER – projednání nové zřizovací listiny ČNK I L T E R

J. Vrba stručně uvedl návrh „*Konstitutivního právního aktu pro ČNK I L T E R*“, který na základě pověření mimořádného zasedání ČNK dne 9. 7. 2017 připravilo předsednictvo ČNK úpravou dosavadního Organizačního a jednacího řádu pro potřeby nového ČNK I L T E R ustaveného Ústavem pro výzkum globální změny, v.v.i. (dále jen ÚVGZ). Navržený text byl předložen k posouzení řediteli a právnímu oddělení ÚVGZ a poté byl upravený dokument předem rozeslán členům ČNK.

Přítomní členové ČNK v podrobné diskusi navrhli v dokumentu řadu drobných úprav a zpřesnění textu. Hlavní upřesnění dokumentu se týkala složení ČNK a zásad členství (zástupci české sítě a projektů I L T E R, vč. koordinátorů všech ploch), závěrečných ustanovení (např. nabytí účinnosti a formy eventuálního ukončení činnosti) apod. Členové ČNK se v diskusi vyslovili pro relativní volnost ve složení ČNK, aby umožňovala průběžné změny jak koordinátorů ploch, tak v uspořádání celé sítě CZ-LTER. V závěrečné diskusi ředitel ÚVGZ prof. Marek přislíbil vytvářet funkční zázemí pro činnost ČNK I L T E R a projekty ESFRI v rámci ÚVGZ (viz bod 3).

Závěr: J. Hruška projedná navržené úpravy „*Konstitutivního právního aktu pro ČNK I L T E R*“ s vedením a právníkem ÚVGZ; případné nutné změny projedná ČNK per rollam, projednání zajistí předseda ČNK. (Všechny návrhy změn textu již byly ÚVGZ přijaty, dokument může být podepsán.)

Přítomní členové ČNK vyjádřili zájem pokračovat v činnosti ČNK I L T E R a souhlasili s kooptací všech koordinátorů ploch. Stanoviska nepřítomných členů ČNK a koordinátorů ploch zjistí předseda ČNK. (Všichni mezitím souhlasili.) Přítomní zástupci české sítě a projektů I L T E R (ČNK I L T E R) se poté dohodli na veřejné volbě do funkcí předsednictva – předseda (návrh T. Vršky): prof. Jaroslav Vrba; místopředseda (návrh E. Jelínkové) a národní koordinátor I L T E R (návrh J. Vrby): prof. Jakub Hruška; tajemnice (návrh J. Vrby): RNDr. Eva Jelínková. **Výsledky voleb:** navržené kandidáty byli do funkcí zvoleni jednomyslně. **Závěr: předseda ČNK předloží řediteli ÚVGZ návrh na jmenování všech členů ČNK I L T E R před podpisem „*Konstitutivního právního aktu pro ČNK I L T E R*“.**

3. Informace o postupu projektu ESFRI

J. Hruška informoval, že 31. 8. 2017 byl konsorciem LTER-Europe úspěšně podán projekt do evropské Roadmap ESFRI, kde je ČR zahrnuta. Detailní finální verzi projektu dosud ČNK neobdržel, J. Hruška ji dostane během září. Projekt by měl být vyhodnocen do poloviny roku 2018.

M. Marek přislíbil institucionální podporu a veškerou součinnost při podání projektů v rámci české ESFRI, kde mohou být získány pětileté projekty. V environmentálních vědách je dosud schválených Roadmap poměrně málo, a proto je větší šance uspět než ve fyzice a medicíně. Nutno si uvědomit, že úkolem platformy ESFRI je zejména vybudování infrastruktury a poskytování servisu pro výzkum ostatním vědcům.

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – I LTER

4. Úprava, revize a rozšíření ploch LTER

Host R. Kopp nejprve představil historii dlouhodobého hydrobiologického výzkumu Lednických rybníků od počátku minulého století (zejména 20.–30., 50., 70. a 90. léta), vybrané souborné publikace (např. 1929, 1971, 1973, 1994, 1999, 2008, 2012) a výzkum invazního karase stříbrného. Členové ČNK v diskusi připomněli návaznost na IBP program, zdůraznili existenci dlouhodobých ornitologických, rybářských a ichtyologických dat, recetní studii letnění Nesytu, makrozoobentosu a další potenciál pro LTER; dále zdůraznili nutnost institucionálního a projektového zajištění udržitelného LTER.

Závěr: ČNK vítá potenciální rybníční LTER, neboť tyto typické ekosystémy v národní síti dosud zcela chybí. ČNK doporučuje připravit návrh plochy LTER Lednické rybníky na příští zasedání, včetně přehledu datových řad, publikací i nepublikovaných výsledků, projektů i spolupracujících výzkumných institucí, možností perspektivního financování a udržitelného institucionálního (personálního) zajištění LTER.

I. Kholová poté shrnula výsledky **revize ploch LTER v Krkonoších** – koordinátoři ploch a další pracovníci odd. výzkumu KRMAP zhodnotili dosavadní vývoj celé LTER platformy a konstatovali: (a) nepodařilo se navázat spolupráci s polským LTER (v polské síti I LTER není KPN vůbec, ani v KRMAP se nerozbehly socio-ekologické výzkumné projekty), (b) obě lesní plochy LTER (smrčiny a bučiny) ani Výškový transekt nezaručují udržitelnost LTER (spolupráci s výzkumnými institucemi, výzkumné projekty, publikační výstupy atd.); (c) kritéria I LTER jednoznačně splňuje pouze Arktickoalpínská tundra (LTER data a výzkumné projekty KRMAP; dosavadního koordinátora plochy J. Flouska nahradí I. Kholová) a Horské povodí Modrého potoka (LTER data a výzkumné projekty Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR a ČGS; koordinátor Ing. M. Tesař, ÚH AVČR, místo F. Oulehle).

Závěr: ČNK I LTER souhlasí se zrušením platformy LTER Krkonoše/Karkonosze a s vyřazením ploch LTER Krkonošské smrčiny, Krkonošské bučiny a Výškový transekt (Rennerovky) ze sítě CZ-LTER. ČNK bere na vědomí změny koordinátorů; předseda zajistí promítnutí všech změn na stránkách CZ-LTER (v rámci konverze webu – viz bod 5) a do DEIMS.

R. Hédli s T. Vrškou prezentovali společný návrh BÚ AVČR a VÚKOZ na komplexní plochu LTER **Xerothermní lesy v ČR** (viz též zápis z 26. 8. 2014, bod 5), která by vedle stávajících ploch LTER Děvín-teplomilné lesy a Křivoklátské lesy a pleše zahrnula další dlouhodobě studované plochy (BÚ a VÚKOZ) teplomilných lesů, jež byly historicky dlouhodobě ovlivněny člověkem a je v nich soustředěna značná část středoevropské diverzity. Návrh zahrnuje celkem 15 dlouhodobě studovaných lokalit v 5 oblastech (NP Podyjí, CHKO Český kras, Křivoklátsko a Pálava, a NPP Důbrava), kde se sledují různé parametry (biodiverzita, vegetace, dřeviny, půdy, mikroklima aj.; často >50 let) a na LTER je napojen výzkum historie hospodaření. Synergie výzkumných institucí (BÚ, VÚKOZ, PŘF MU aj.) skýtá záruku udržitelného projektového zajištění i dostatečný publikační potenciál.

Závěr: Navržená komplexní plocha má velký výzkumný potenciál, reprezentuje v rámci CZ-LTER opomíjené ekosystémy a splňuje minimální kritéria – doporučeno zařadit do národní sítě plochu LTER **Xerothermní lesy v ČR** (koordinátor R. Hédli) jako kandidátskou plochu (extensive site, complex site) s roční zkušební lhůtou na doplnění mapových podkladů, metainformací a metadat (www.lter.cz, DEIMS); zvážit výstižnější české označení plochy a jeho vhodný anglický ekvivalent.

F. Oulehle představil výzkumnou plochu **Načetín (Nacetin)** v Krušných horách (780 m n. m.), kde jsou dlouhodobě (od 1988/1994) sledovány dopady acidifikace v hospodářském lese (atm. depozice, biomasa, opad, půdy aj.) a studován odlišný vliv smrkového (85 let, druhá generace po pastevním lese) a bukového (cca 140 let, původně smíšený, jehličnany vypadly vlivem acidifikace) lesa na půdní prostředí (mikrobiální transformace, bilance C a N v půdách apod.). Udržitelnost LTER garantují kvalitní publikace a společné projekty ČGS, ÚVGZ AVČR a PŘF JU.

Český národní komitét pro dlouhodobý ekologický výzkum – ILTER

Závěr: Navržená plocha má velký výzkumný potenciál, vhodně rozšiřuje spektrum hospodářských lesních ploch v rámci CZ-LTER a splňuje minimální kritéria – doporučeno zařadit do národní sítě plochu LTER **Načetín** (koordinátor F. Oulehle) jako kandidátskou plochu (extensive site, complex site) s roční zkušební lhůtou na doplnění metainformací a metadat (www.lter.cz, DEIMS).

5. Webové stránky CZ-LTER

M. Šorf a D. Adam informovali o dohodnutém postupu převodu webových stránek www.lter.cz – konverzi z Joomla! do nové verze Drupalu provede webmaster P. Sklenář. Nejprve bude otestována tzv. beta-verze, v níž budou provedeny nutné úpravy ploch (zrušení, resp. rozšíření – viz bod 4) a aktualizace ploch. Potřebné úpravy mapových podkladů provede S. Grill (ve spolupráci s J. Vrbou). Podklady pro objednávku na služby webmastera nutno předat neprodleně J. Hruškovi, aby bylo možno konverzi uhradit do konce roku z běžícího projektu „Advanced eLTER“.

Zapsali: Jelínková, Hruška, Vrba